

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία 617 C-E
Λαχέσεως Λόγος

Ἄλλας δέ καθημένας περίξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ ἐκάστην, θυγατέρας τῆς Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχεμονούσας, στέμματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας, Λάχεσιν τε καὶ Κλωθῶ καὶ Ἄτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἁρμονίαν, Λάχεσιν μὲν τα γεγονότα, Κλωθῶ δέ τὰ ὄντα, Ἄτροπον δέ τὰ μέλλοντα. Καὶ τὴν μὲν Κλωθῶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐφαπτομένην συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφορὰν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δέ Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὐτῶν ὡσαύτως τὴν δέ Λάχεσιν ἐν μέρει ἐκατέρας ἐκατέρα τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι. Σφᾶς οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθύς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. Προφήτην οὖν τινα σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστήσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπὶ τι βῆμα ὑψηλόν εἰπεῖν-

« Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. Ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου. Οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἰρήσεσθε. Πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἰρείσθω βίον ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκης. Ἀρετὴ δέ ἀδέσποτον, ἦν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἔξει. Αἰτία ἐλομένου θεὸς ἀναίτιος.»

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα: "Καὶ τὴν μὲν Κλωθῶ...θεὸς ἀναίτιος"
ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B.1. "Ἀρετὴ δέ ἀδέσποτον": Γιατί η ἀρετὴ παρουσιάζεται ἀδέσποτη; Ποιὰ θέση ἔχει ἡ ἀποψη αὐτὴ στὴν πλατωνικὴ φιλοσοφία γιὰ τὸ Ἀγαθόν; Ποιὰ ἡ σημασία τῆς γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος;
ΜΟΝΑΔΕΣ 15

B.2. Ποια στοιχεῖα τοῦ κειμένου συνηγοροῦν υπὲρ τῆς ἀποψῆς ὅτι ἡ κάθε ψυχὴ εἶναι υπεύθυνη γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τῆς στὴ νέα ζωὴ τῆς; Νὰ σχολιάσετε αὐτὴ τὴ θέση τοῦ Πλάτωνα καὶ νὰ τὴ συσχετίσετε με τὸ ρόλο τῆς παιδείας. (Γιὰ τὴν ἀπάντησιν στὴν ἐρώτησιν εἶναι χρήσιμο νὰ ἔχει ὁ μαθητὴς ὑπόψιν τοῦ καὶ τὰ λόγια τοῦ Σωκράτη πρὸς τὸν Γλαῦκωνα σχετικά με τὴ σημασία τῆς παιδείας γιὰ τὴν ορθὴ ἐπιλογὴ τοῦ ἐπόμενου τρόπου ζωῆς ἀπὸ τὶς ψυχές).

«Ἐδῶ λοιπόν, ἀγαπητέ μου Γλαῦκων, φαίνεται πως βρῖσκεται ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιὰ τὸν ἀνθρώπο· καὶ γι' αὐτὸ πρέπει ὁ καθένας μας, ἀφήνοντας κατὰ μέρος κάθε ἄλλο μάθημα, ν' ἀφοσιωθεῖ ολοκληρωτικὰ σ' ἐκεῖνο μόνο που θὰ τὸν κάνει ικανὸ ν' ἀναζητήσῃ καὶ νὰ βρεῖ τὸν ἀνθρώπο που θὰ μπορέσει νὰ τὸν μάθει νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ διακρίνει με ορθὴ τέλεια γνώσιν τὸ βίον τὸ χρηστὸ καὶ τὸν πονηρὸ καὶ ζυγίζοντας στὸ νοῦ τοῦ ὅλα ὅσα εἶπαμε τώρα δὰ νὰ κρίνει κατὰ πόσον αὐτὰ οδηγοῦν στὴν ορθὴ ἀντίληψιν γιὰ τὴν ἀρετὴ τοῦ βίου· ἐστὶ π.χ., θὰ γνωρίζῃ πόση ομορφιά, ἀμα ἀνακατωθεῖ με κάποιον βαθμὸ φτώχειας ἢ πλούτου καὶ με ορισμένη διάθεσιν ψυχῆς, κάνει τὸν ἀνθρώπο καλὸ ἢ κακὸ· ποιο ἀποτέλεσμα μποροῦν νὰ ἔχουν ἡ ευγενὴς καὶ ταπεινὴ καταγωγὴ καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος καὶ τὰ ἀξιώματα, οἱ σωματικὲς δυνάμεις καὶ οἱ ἀσθένειες, ὥστε, ἀφοῦ τὰ λογαριάσῃ ὅλα αὐτὰ, νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ κάνει τὴν ἐκλογὴν τοῦ

ανάμεσα στον χειρότερο και στον καλύτερο τρόπο ζωής, με τη βεβαιότητα ότι χειρότερος είναι εκείνος που πάει να κάνει τη ζωή αδικότερη, και καλύτερος όποιος πάει να την κάνει δικαιότερη».

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

Β. 3 Ποια είναι τα μέρη της ψυχής, πώς λειτουργούν και σε ποια περίπτωση ο άνθρωπος θεωρείται δίκαιος ;

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

Β.4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου:

έφαπτομένην, συνεπιστρέφειν, ἀφικέσθαι, δεῖν ἐλομένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

ΛΙΛΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γνοὺς δὲ ταῦτα Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐπιβουλεύοντες ὑμῖν, ὅτι εἰσὶ τινες οἱ κωλύσουσι τὸν δῆμον καταλυθῆναι καὶ ἐναντιώσονται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, εἴλοντο, πρὶν τὴν ἐκκλησίαν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης γενέσθαι, τούτους πρῶτον εἰς διαβολὰς καὶ κινδύνους καταστήσαι, ἵνα μηδεὶς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀντιλέγοι. Ἐπιβουλήν οὖν τοιαύτην ἐπιβουλεύουσι. Πείθουσι γὰρ Ἀγόρατον τουτονὶ **μηνυτήν** κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων γενέσθαι οὐ συνειδότα ἐκείνοις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, **οὐδὲν** (οὐ γὰρ δήπου οὕτως ἐκείνοι ἀνόητοι ἦσαν καὶ ἀφιλοὶ, ὥστε περὶ τηλικούτων ἂν πραγμάτων πράττοντες Ἀγόρατον ὡς πιστὸν καὶ εὖνουν, δοῦλον καὶ ἐκ δούλων ὄντα, παρεκάλεσαν), ἀλλ' ἐδόκει **αὐτοῖς** οὗτος ἐπιτήδειος εἶναι μηνυτής.

ΛΥΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΑΤΟΥ[131],17-18

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

σύνοιδά τι: ξέρω μαζί με κάποιον, γνωρίζω ὅσα και κάποιος ἄλλος

ἀφίλος: αὐτός που δεν ἔχει φίλους

παρακαλῶ: προσκαλῶ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεῖ το κείμενο.

ΜΟΝΑΔΕΣ 20

2. Να χαρακτηριστοῦν συντακτικὰ οἱ παρακάτω ὀροι:

τὸν δῆμον, εἰς διαβολὰς, μηνυτήν, οὐδὲν, αὐτοῖς

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

3.α) "**γνοὺς,συνειδότα**": Να αναλυθοῦν οἱ μετοχές στις ἀντίστοιχες προτάσεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 2

β)Να αναγνωριστεῖ και να αναλυθεῖ ο λανθάνων υποθετικὸς λόγος του κειμένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 3

4. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά ἀπό τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

-**γνοὺς**: το β'ενικό πρόσωπο της προστακτικῆς του ἴδιου χρόνου σύνθετο με την πρόθεση "ἀνά"

-**ἐναντιώσονται**: το γ'πληθυντικό πρόσωπο της οριστικῆς του ενεστώτα

- καταστήσαι**: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β' στη μέση φωνή
- πλήθους**: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
- τουτονι**: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
- ταξιάρχων**: τη δοτική του άλλου αριθμού
- συνειδότα**: τη γενική του θηλυκού γένους στον ίδιο αριθμό
- ἄφιλοι**: τη δοτική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
- εὐνοουν**: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
- παρεκάλεσαν**: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ.-ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ Σ.-ΒΑΙΝΑ Ζ.-ΚΩΤΙΤΣΑ Κ.-
ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ Ι.- ΠΑΤΣΙΑΣ Β.-ΠΟΡΓΙΑΛΙΔΟΥ Ν.-ΤΣΙΑΒΟΥ Β.**